

ชื่อวิชา ภาษาและอักษรอีสาน

คำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนวิชา

กระบวนวิชา FL 347 เป็นกระบวนวิชาที่จัดอยู่ในหมวดวิชาโทเลือกจำนวน 3 หน่วยกิต

เนื้อหาของกระบวนวิชา FL 347 ภาษาและอักษรอีสาน (Northeastern Thai Language and Scripts) เป็นกระบวนวิชาที่ศึกษาลักษณะตัวอักษรที่เคยใช้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานในอดีตอันได้แก่อักษรตัวธรรมและอักษรไทยน้อย โดยให้ผู้ศึกษาได้ฝึกอ่านวรรณกรรมที่เขียนด้วยตัวอักษรอีสานเข้าใจความหมายของถ้อยคำ และสำนวนต่าง ๆ ศึกษาที่มาวิวัฒนาการของอักษรตัวธรรม อักษรไทยน้อย อักษรที่ใช้ในประเทศประชาธิปไตย ประชาชนลาวในปัจจุบันแต่พอสังเขป ศึกษาเปรียบเทียบหน่วยเสียงภาษาถิ่นอีสานกับภาษาไทยถิ่นมาตรฐานหรือ ภาษาไทยที่ใช้ในภาคกลางแล้วยังได้นำรูปถ่ายเอกสารสำเนาจารึกมาเป็นภาคผนวกเพื่อที่นักศึกษาท่านใดสนใจจะได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

หนังสือคู่มือประกอบการเรียนกระบวนวิชา FL 347 เล่มนี้ ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ตอน และภาคผนวกซึ่งอาจจัดเป็นอีกตอนหนึ่งก็ได้ ดังนี้

1) ตอนที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ภาคอีสานซึ่งมีอาณาเขตกว้างใหญ่ มีเนื้อที่หนึ่งในสามของประเทศไทย กล่าวถึงที่ตั้งอาณาเขตติดต่อ การเมืองการปกครองในอดีตก่อนรวมเป็นสยามประเทศ หรือประเทศไทยในปัจจุบัน กล่าวถึงลักษณะของภูมิประเทศ ประชากร ร่องรอยอารยธรรม จารึกที่ปรากฏในภาคอีสานทั้งจารึกอักษรปัลลวะ จารึกหลังปัลลวะ จารึกอักษรขอมโบราณ จารึกอักษรธรรมอีสาน จารึกอักษรไทยน้อย แบบอักษรปัลลวะพุทธศตวรรษที่ 12 แบบอักษรหลังปัลลวะพุทธศตวรรษที่ 13-15 แบบอักษรขอมโบราณพุทธศตวรรษที่ 16-18 แบบอักษรขอมพุทธศตวรรษที่ 18- 21 แบบอักษรไทยน้อยพุทธศตวรรษที่ 21-22 แบบอักษรธรรมอีสานพุทธศตวรรษที่ 22-24 พร้อมทั้งกล่าวถึงอักษรวิธีของอักษรปัลลวะ หลังปัลลวะและอักษรขอมโบราณโดยสังเขป

2) ตอนที่ 2 กล่าวถึงตัวอักษรธรรมอีสาน รูปพยัญชนะตัวเต็ม รูปพยัญชนะตัวเพ็อง หรือพยัญชนะตัวเชิง หลักเกณฑ์การวางรูปพยัญชนะ การใช้พยัญชนะตัวสะกด การใช้พยัญชนะควบกล้ำ การใช้พยัญชนะตัวเพ็อง 19 ตัว รูปสระอักษรธรรมอีสาน รูปสระลอย สระจม หลักเกณฑ์การใช้สระลอย หลักเกณฑ์การใช้สระจม หลักเกณฑ์การใช้สระพิเศษ หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายประกอบการเขียน ตัวเลขที่เคยใช้ในภาคอีสานในอดีต หลักเกณฑ์การใช้ตัวเลข หลักเกณฑ์การประสมคำอักษรธรรมอีสาน มาตรฐานสะกดแม่ ก กา มาตรฐานสะกด แม่ กก มาตรฐานสะกด แม่ กค แบบฝึกหัดที่ 1 มาตรฐานสะกด แม่กบ มาตรฐานสะกดแม่ กง มาตรฐานสะกดแม่ กน แบบฝึกหัดที่ 2 แบบฝึกหัดที่ 3 มาตรฐานสะกด แม่ กม แบบฝึกหัดที่ 4 มาตรฐานสะกดแม่ เกย แบบฝึกหัดที่ 5 มาตรฐานสะกด แม่ เกอว แบบฝึกหัดที่ 6 คำเขียนพิเศษ

3) ตอนที่ 3 อักษรไทยน้อย กล่าวถึงความเป็นมาของรูปอักษรไทยน้อยโดยสังเขป รูปพยัญชนะ รูปสระ ตัวเลข วรรณยุกต์ เครื่องหมายวรรคตอน อักษรวิธอักษรไทยน้อย การใช้สระพิเศษ หรือเครื่องหมายประกอบการเขียน หลักเกณฑ์การประสมคำอักษรไทยน้อย มาตราสะกด แม่ ก กา มาตราสะกดแม่ กก มาตราสะกด แม่ กต มาตราสะกด แม่ กข มาตราสะกด แม่ กง มาตราสะกด แม่ กน มาตราสะกด แม่ กม มาตราสะกด แม่ เกย มาตราสะกด แม่ เกอว

4) ตอนที่ 4 กล่าวถึงอักษรกาบ อักษรสร้อย และอักษรเลข อักษรกาบเป็นอักษรที่นักปราชญ์ชาวอีสานคิดขึ้นมาโดยใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่กำหนดด้วยจุด ตั้งแต่ 2 จุด ถึง 5 จุด มาใช้แทนพยัญชนะและสระ อักษรเลขเป็นอักษรที่นำตัวเลขมาแทนสระ โดยการนำตัวเลขมาวางลงในตำแหน่งของสระที่ต้องการใช้ ตัวอักษรสร้อยคือตัวอักษรไทยน้อยที่มีการเขียนแตกต่างไปจากการเขียนอักษรไทยน้อยโดยทั่ว ๆ ไป นั่นคือจะมีเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สร้อยคำคล้ายกับรูปสระโอหัวกลับคั่นอยู่ ในช่วงของสระกับพยัญชนะเวลาอ่านต้องตัดรูปอักษรสร้อยหรือสัญลักษณ์ที่คล้ายสระโอหัวกลับนั้นทิ้งไปอ่านแต่พยัญชนะสระที่เหลือเหมือนอักษรวิธของอักษรไทยน้อยโดยทั่ว ๆ ไป

5) ตอนที่ 5 เป็นการเปรียบเทียบหน่วยเสียงภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาไทยมาตรฐานโดยย่อ ๆ พอให้ผู้อ่านมองเห็นลักษณะสำคัญ ๆ ของความเหมือนและความแตกต่างกัน เช่น การใช้หน่วยเสียงพยัญชนะ ของทั้งภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาไทยถิ่นมาตรฐาน การใช้หน่วยเสียงสระ การใช้หน่วยเสียงวรรณยุกต์ตลอดจนการใช้ถ้อยคำซึ่งนำมาแสดงไว้ทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน

6) ตอนที่ 6 กล่าวถึงตัวอักษรลาว รูปพยัญชนะ รูปสระ รูปวรรณยุกต์ อักษรวิธแบบฝึกหัดอ่าน หลักการผันเสียงสระ แบบฝึกหัดอ่าน หลักเกณฑ์การประสมคำอักษรลาว มาตราสะกดแม่ กก มาตราสะกดแม่ กต มาตราสะกดแม่ กข มาตราสะกดแม่ กง มาตราสะกดแม่ กน มาตราสะกดแม่ กม มาตราสะกดแม่ เกย มาตราสะกดแม่ เกอว ตัวเลขลาว การใช้ตัวเลขลาวแบบหัดอ่าน

7) ภาคผนวก ส่วนของภาคผนวกได้นำคำแปลและสำเนาจารึกอักษรต่าง ๆ ที่พบในภาคอีสานทั้งจารึกอักษรปัลลวะ จารึกอักษรหลังปัลลวะ จารึกอักษรขอมโบราณ จารึกอักษรธรรมอีสานและจารึกอักษรไทยน้อยมาแสดงไว้

ข้อเสนอแนะในการเรียน

กระบวนวิชาภาษาและอักษรอีสานนี้ มีเนื้อหาไม่มากนักเพราะเป็นการเรียนตัวอักษรเฉพาะถิ่นหรือเฉพาะภาคเท่านั้น แต่ถึงแม้ว่าเป็นการเรียนตัวอักษรและภาษาเฉพาะถิ่นหรือเฉพาะภาค นักศึกษาที่สนใจเลือกเรียนกระบวนวิชานี้ย่อมต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษเพื่อความรอบรู้ในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย ที่ได้คิด ศึกษาสืบทอดถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกไทยที่คนไทยปัจจุบันควรศึกษาสืบทอดให้คงอยู่ตลอดไป อึ่งเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรจึงขอแนะนำให้ นักศึกษาตั้งใจอ่านหนังสือตำราเรียนเล่มนี้ และพยายามเข้าฟังคำบรรยายในห้องเรียนทุกครั้งที่มีการบรรยาย นอกจากนี้นักศึกษายังต้องหมั่นทำการฝึกฝนทำแบบฝึกหัดเพราะตำราเล่มนี้ว่า ด้วยเรื่องตัวอักษรและภาษาซึ่งต้องใช้ทักษะ ไม่มีนักศึกษาท่านใดจดจำเนื้อหาได้ทั้งหมดหาก

ไม่ได้ฝึกฝนทำแบบฝึกหัด ฝึกหัดเขียนรูปตัวอักษรแบบต่าง ๆ ดังนั้นจึงขอแนะนำให้นักศึกษา
หมั่นฝึกฝนตนเองดังนี้

1) ขอให้นักศึกษาอ่านหนังสือตำราเรียนเล่มนี้อย่างน้อย 1 ครั้งก่อนเพื่อการสำรวจ
เนื้อหาวิชา เมื่ออ่านในครั้งที่ 2 อ่านจบแต่ละบท ขอให้ทดสอบความรู้ตนเอง โดยวิธีทำ
แบบฝึกหัดที่อยู่ในหนังสือคู่มือเล่มนี้ทีละตอน พร้อมทั้งทำแบบทดสอบด้วย หมั่นทำเช่นนี้จน
เห็นว่าทำแบบทดสอบได้ถูกต้องเกินร้อยละ 70-80 ก็ให้ศึกษาในบทต่อไปได้ หากทำได้ต่ำ
กว่าร้อยละ 60 ขอให้นักศึกษาเริ่มต้นอ่านหนังสือตำราเล่มนี้อีกครั้งหนึ่ง

2) เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ขอให้นักศึกษาอ่านหนังสือต่อไปนี้ประกอบ

- ลายสือไทย 700 ปี
- จารึกและอักษรวิจิตรโบราณ
- การอ่านจารึกสมัยต่าง ๆ
- ภาษาถิ่น
- วรรณกรรมอีสาน อักษรธรรมอีสาน
- แบบเรียนอ่านและเขียนอักษรขอม อักษรธรรมล้านนา อักษรธรรมอีสาน อักษร
มอญ อักษรพม่า อักษรสิงหล อักษรโรมัน
- การเรียนอักษรธรรม
- จารึกในประเทศไทย เล่ม 1-5
- ภาษาลาวพื้นฐาน 1

3) กรณีนักศึกษาที่สนใจใคร่รู้เรื่องตัวอักษรโบราณของไทยและตัวอักษรที่มี
ความสัมพันธ์ กันตัวอักษรไทย ขอให้ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาที่สืบเนื่องดังนี้

- นักศึกษาที่สนใจความเป็นมาของตัวอักษรไทย อักษรที่เป็นต้นแบบของอักษรไทย
อักษรเขมรอักษรพม่าอักษรลาวเป็นต้น ควรลงทะเบียนเรียนวิชาการอ่านจารึกสมัยต่าง ๆ หรือ
กระบวนวิชา FL 344

- นักศึกษาที่สนใจตัวอักษรที่เคยใช้และปรากฏในเอกสารพื้นบ้านภาคกลางและ
ภาคใต้เป็นพิเศษควรลงทะเบียนเรียนวิชา “อักษรขอมที่ใช้ในภาษาไทย” หรือ FL 348
กระบวนวิชา FL 346 ภาษาและอักษรไทยเหนือ

การประเมินผล

การประเมินผลกระบวนวิชาอักษรและภาษาอีสานนี้ มีทั้งข้อสอบแบบปรนัยล้วน ข้อสอบ
แบบอัตนัยล้วนและข้อสอบแบบผสม ข้อสอบแบบอัตนัยจะตั้งคำถามให้นักศึกษาตอบเป็นข้อ ๆ
หรือให้เขียนตัวอักษรแบบต่าง ๆ ตามข้อความที่กำหนดให้และมีการทำแบบฝึกหัดอย่าง
สม่ำเสมอแต่ตามสภาพความเป็นจริงในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหงยังไม่
สามารถให้กระทำเช่นนั้น เพราะบางวิชามีนักศึกษาจำนวนมาก นอกจากนี้พบว่ายังมี
นักศึกษาจำนวนหนึ่งไม่เข้าห้องเรียนแต่จะดูหนังสือมาสอบเอง ฉะนั้นในที่นี้จึงกำหนดได้เพียง
ว่าจะมีข้อสอบสามแบบได้แก่ ข้อสอบแบบปรนัยล้วน ข้อสอบแบบอัตนัยล้วน และข้อสอบแบบ
ผสมดังนี้

- 1) ข้อสอบแบบปรนัยล้วนจะมีข้อสอบ 100 ข้อ หรือ 120 ข้อก็ได้
- 2) ข้อสอบแบบอัตนัยล้วนจะมีข้อสอบ 5 ข้อ โดยให้นักศึกษาทำข้อสอบ ข้อ1-4 ทุกข้อ ส่วนข้อที่ 5 จะมีข้อย่อย 3 ข้อ ให้เลือกทำ 2 ข้อ
- 3) ข้อสอบแบบผสม จะแบ่งเป็นข้อสอบปรนัย 60 ข้อ ข้อสอบอัตนัย 3 ข้อ ให้เลือกทำ 2 ข้อ โดยกำหนดให้แปลถ่ายถอดตัวอักษรธรรมอีสาน ตัวอักษรไทยน้อย หรือตัวอักษรลาวแบบใดแบบหนึ่งมาเป็นอักษรและภาษาไทยปัจจุบัน หรืออาจจะให้แปลถ่ายถอดตัวอักษรไทยปัจจุบันเป็นตัวอักษรธรรมอีสาน ตัวอักษรไทยน้อย ตัวอักษรลาวแบบใดแบบหนึ่งก็ได้
อย่างไรก็ตามการจะออกข้อสอบแบบที่ 1 ที่ 2 หรือที่ 3 นั้น ผู้บรรยายจะแจ้งให้นักศึกษาทราบอีกครั้งหนึ่งในชั้นเรียนของแต่ละภาคการศึกษา

คำชี้แจงการใช้คู่มือประกอบการเรียน (hand-book)

1. คู่มือประกอบการเรียนเล่มนี้ ใช้คู่กับตำราเรียนกระบวนวิชา FL 347 อักษรและภาษาอีสาน (North eastern Thai Language and Scripts) เขียนโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อดุลย์ ตะพัง
2. คู่มือประกอบการเรียนเล่มนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ตอน ตามหนังสือตำราเรียนกระบวนวิชาภาษาและอักษรอีสาน
3. วิธีใช้คู่มือประกอบการเรียน
 - 3.1 ให้นักศึกษาทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน เพื่อให้ทราบว่านักศึกษามีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนวิชานี้มากน้อยเพียงใด
 - 3.2 ก่อนการใช้คู่มือประกอบการเรียนแต่ละบท ให้นักศึกษาอ่านเนื้อหาในหนังสือตำราเรียนกระบวนวิชาให้จบทุกตอนเสียก่อน หรืออ่านทีละหัวข้อแล้วทำแบบฝึกหัดตามหัวข้อนั้นก็ได้
 - 3.3 เมื่อเวลาที่ใช้คู่มือประกอบการเรียนเล่มนี้ ขอให้นักศึกษาทำตามหัวข้อที่กำหนดอยู่ในคู่มือเล่มนี้ตามลำดับ
 - 3.4 ขอให้นักศึกษาหมั่นทำแบบฝึกหัด ทำกิจกรรมการเรียนทุกหัวข้อ โดยไม่ต้องดูคำเฉลย หรือตำราเรียนกระบวนวิชานี้ ขณะทำแบบฝึกหัด
 - 3.5 เมื่อนักศึกษาทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้วจึงค่อยดูคำเฉลยท้ายบท หรือตรวจดูจากตำราเรียนกระบวนวิชานี้ที่กำหนดอยู่ในแบบฝึกหัดนั้น ๆ เมื่อตรวจดูแล้วพบว่า คำตอบที่นักศึกษาได้ทำนั้นไม่ถูกต้อง ให้อ่านหนังสือตำราเรียนตามหัวข้อนั้น ๆ ให้ละเอียดอีกครั้งหนึ่งแล้วทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมข้อที่ผิดนั้นอีกครั้งหนึ่ง
 - 3.6 กรณีที่นักศึกษาทำแบบประเมินผลแล้วพบว่า มีข้อที่ผิดมาก ให้นักศึกษาอ่านตำราเรียนตอนนั้นอย่างละเอียดแล้วทำแบบฝึกหัดอีกครั้งหนึ่ง

3.7 เมื่อนักศึกษาเรียนตามคู่มือประกอบการเรียนจบตอนแล้ว ให้ทำแบบทดสอบ ประเมินผลท้ายบทนั้น ๆ เป็นการวัดผลการเรียนของนักศึกษา เมื่อพบว่าทำแบบทดสอบได้ ถูกต้องเกินร้อยละ 80 แสดงว่านักศึกษามีความรู้ในต่อนั้นดีแล้ว หากปรากฏว่าได้คะแนน น้อยกว่านั้น ให้นักศึกษาอ่านบททวนอีกครั้งหนึ่งก่อน จึงจะศึกษาในตอนต่อไป นักศึกษาอย่า ลืมว่าถ้านักศึกษาสอบแล้วไม่ได้เกรด G ถือว่านักศึกษายังไม่มีความเข้าใจกระบวนการวิชานี้ อย่างถ่องแท้ เพราะว่าโดยเนื้อหาวิชาที่กำหนดตามหลักสูตรแล้ว ถือว่าไม่มากเกินไป ความสามารถของนักศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปจะสอบได้เกรด G

(นายอดุลย์ ตะพัง)

ผู้จัดทำคู่มือประกอบการเรียนอักษรและภาษาอีสาน

แบบประเมินผลก่อนเรียน

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักศึกษาก่อนที่จะเรียนกระบวนการวิชาภาษา และ อักษรอีสาน

คำแนะนำ ให้นักศึกษาอ่านคำถามที่ละเอียดและตอบคำถามโดยไม่ต้องดูเฉลย นักศึกษาต้องเข้าใจว่าตนยังไม่ได้ศึกษามาก่อน ฉะนั้นการตอบคำถามผิด จำนวนมากนั้นไม่ได้หมายความว่านักศึกษาไม่มีความรู้ แต่การประเมินผลก่อน เรียนนั้นเพื่อวัดประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาเมื่อจบกระบวนการวิชานี้ ใน ขณะเดียวกันข้อสอบเหล่านี้จะเป็นเครื่องจูงใจให้นักศึกษาอยากแสวงหาความรู้ และหาคำตอบจากหนังสือตำราต่อไป

(แบบประเมินผลนี้ใช้เวลา 30 นาที ทำเสร็จแล้วให้ดูเฉลยท้ายตอนที่ 7)

คำสั่ง ให้นักศึกษาเลือกตอบคำตอบที่ถูกต้องจากคำถามแบบ ถูก-ผิด ข้อที่ 1-30

1. ภาคอีสานเดิมเรียกว่า “ อีสานปุร ” (ถูก ผิด)
2. ภาคอีสานมีเนื้อที่สองในสามของประเทศไทย (ถูก ผิด)
3. ภูมิประเทศของภาคอีสานส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง (ถูก ผิด)
4. ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมเป็นสยาม (ถูก ผิด)
ประเทศในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (ถูก ผิด)
5. ภาคอีสานมีจำนวนประชากรหนึ่งในสามของประเทศ (ถูก ผิด)
6. จารึกที่พบในภาคอีสานที่เก่าที่สุดคืออักษรขอมโบราณ (ถูก ผิด)
7. อารยธรรมบ้านเชียงเป็นยุคหินเก่า (ถูก ผิด)
8. ภาคอีสานเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์พุทธศตวรรษที่ 12 (ถูก ผิด)
9. จารึกยุคแรก ๆ ที่พบในภาคอีสานส่วนมากเป็นภาษาสันสกฤต (ถูก ผิด)
10. อักษรธรรมอีสานมีวิวัฒนาการมาจากอักษรตระกูล
พ่อขุนรามฯ (ถูก ผิด)
11. จารึกอักษรธรรมอีสานและอักษรไทยน้อยมีใช้มาตั้งแต่
พุทธศตวรรษที่ 19 (ถูก ผิด)

12. ในภาคอีสานไม่พบจารึกอักษรมอญโบราณเลย (ถูก ผิด)
13. ตัวอักษรธรรมที่ปรากฏในหนังสือตำราเรียนกระบวนวิชา
FL 347 มีจำนวน 66 ตัว (ถูก ผิด)
14. พยัญชนะครึ่งตัวที่มีการใช้ในอักษรธรรมอีสานเรียกว่าพยัญชนะ
ตัวเพ็อง (ถูก ผิด)
15. องค์ประกอบของอักษรธรรมอีสานประกอบด้วย พยัญชนะตัวเต็ม
พยัญชนะตัวเพ็อง สระ และวรรณยุกต์ (ถูก ผิด)
16. สระอักษรธรรมอีสานประกอบด้วย สระลอย และสระจม (ถูก ผิด)
17. สระ เรียกว่าสระลอย (ถูก ผิด)
18. สระ เรียกว่าสระจม (ถูก ผิด)
19. เรียกว่าเครื่องหมายประกอบการเขียน (ถูก ผิด)
20. เรียกว่าเลขโหรา (ถูก ผิด)
21. อักษรธรรมอีสานแจกตามแม่สะกดได้ 9 แม่ (ถูก ผิด)
22. อักษรไทยน้อยพัฒนาการมาจากอักษรมอญโบราณ (ถูก ผิด)
23. อักษรไทยน้อยจัดอยู่ในอักษรตระกูลพ่อขุนรามคำแหง (ถูก ผิด)
24. ผู้ที่มีบทบาทในการเผยแพร่ตัวอักษรไทยน้อยคือพระสุน-
เฑียรกับพระสุวณฺศีร์ (ถูก ผิด)
25. อักษรไทยน้อยประกอบด้วยพยัญชนะตัวเต็ม
พยัญชนะตัวเชิงสระและวรรณยุกต์ (ถูก ผิด)
26. บทสวดมนต์และพระธรรมคัมภีร์ในอดีตของภาคอีสาน-
นิยมเขียนด้วยอักษรไทยน้อย (ถูก ผิด)
27. เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่กำหนดด้วยจุดแทนตัวอักษร-
เรียกว่าอักษรจุด (ถูก ผิด)
28. เครื่องหมายสองจุด : บนลงล่างแทนพยัญชนะตัว ส และ น (ถูก ผิด)
29. อักษรไทยน้อยที่มีรูปคล้ายสระโอ หักกลับมาคั่นอยู่เรียกว่า-
อักษรสร้อย (ถูก ผิด)
30. อักษรลาวปัจจุบัน พัฒนาการมาจากอักษรไทยน้อย (ถูก ผิด)

ข้อที่ 31-50 ให้นักศึกษาเลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

31. ภาคอีสานในอดีตน่าจะมีความสัมพันธ์กับอาณาจักรใดมากที่สุด
1. อาณาจักรทวารวดี
 2. อาณาจักรศรีวิชัย
 3. อาณาจักรศรีสัตนาคนหุต
 4. อาณาจักรศรีเกษตร
32. จารึกที่พบในภาคอีสานยุคแรก ๆ จารึกด้วยอักษรใด
1. อักษรปัลลวะ
 2. อักษรหลังปัลลวะ

3. อักษรขอมโบราณ 4. อักษรธรรมอีสาน
33. ตัวอักษรธรรมอีสานพัฒนามาจากอักษรต้นแบบใด
1. อักษรปัลลวะ 2. อักษรขอมโบราณ
3. อักษรมอญโบราณ 4. อักษรพอขุมนรามคำแหง
34. อักษรไทยน้อยมีอักษรใดเป็นต้นแบบ
1. อักษรปัลลวะ 2. อักษรขอมโบราณ
3. อักษรมอญโบราณ 4. อักษรพอขุมนรามคำแหง
35. จารึกอักษรใดที่มีหลักฐานว่าพบมากที่สุด ในบรรดาจารึกที่พบในภาคอีสาน
1. จารึกอักษรขอมโบราณ 2. จารึกอักษรไทยน้อย
3. จารึกอักษรธรรมอีสาน 4. จารึกอักษรลาว
36. บทสวดมนต์ก็ดี พระธรรมคัมภีร์ก็ดี ในอดีตของภาคอีสานนิยมเขียนหรือจารด้วยอักษรชนิดใด
1. อักษรขอมไทย 2. อักษรธรรมอีสาน
3. อักษรไทยน้อย 4. อักษรลาว
37. อักษรธรรมอีสานเหมือนกับอักษรใดมากที่สุด
1. อักษรธรรมล้านนา 2. อักษรไทยน้อย
3. อักษรไทยสมัยอยุธยา 4. อักษรลาวปัจจุบัน
38. คำเขียนพิเศษหรือคำย่อ หมายความว่าอย่างไร
1. คำที่นิยมเขียนกันมาตั้งแต่โบราณ 2. คำที่เขียนตามกฎเกณฑ์อย่างไร
โบราณ
3. คำที่เขียนไม่ค่อยจะเป็นไปตามกฎเกณฑ์การเขียนโดยทั่ว ๆ ไป
4. ไม่มีคำตอบในข้อใดถูกต้อง
39. หลักฐานจารึกลายเขียนสีแดง ที่ผนังถ้ำนางอันมีความสัมพันธ์กับอักษรแบบใดเป็นพิเศษ
1. อักษรธรรม 2. อักษรไทยสมัยพระยาสิทธิ
3. อักษรลาว 4. อักษรมอญโบราณ
40. พระมหากษัตริย์พระองค์ใดของลาวมีพระราชกรณียกิจโดดเด่นกว่าพระมหากษัตริย์องค์อื่น ๆ
1. พระเจ้าโพธิสาลราช 2. พระเจ้าวิษุทธราช
3. พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช 4. พระเจ้าอนุวงศ์
41. คำว่า “ ” ข้อใดถ่ายถอดได้ถูกต้องที่สุด
1. ตู 2. ดี
3. เต่า 4. ตูตีเต่าตาย
42. หน่วยเสียงพยัญชนะโดยทั่ว ๆ ไปของภาษาไทยถิ่นอีสานมีกี่หน่วยเสียง
1. 15 หน่วยเสียง 2. 18 หน่วยเสียง
3. 20 หน่วยเสียง 4. 22 หน่วยเสียง

43. คำว่า “ปักฉุ่ม” ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยมาตรฐานหมายความว่าอย่างไร
1. ชักย้อม
 2. ปักซ่อม
 3. ยินยอม
 4. มะยม
44. หน่วยเสียง ช ในภาษาไทยมาตรฐานเท่ากับหน่วยเสียงใดในภาษาไทยถิ่นอีสาน
1. หน่วยเสียง ช เหมือนกัน
 2. หน่วยเสียง ซ
 3. หน่วยเสียง ฉ
 4. หน่วยเสียง ส
45. คำว่า “ช้าง” ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นอีสานออกเสียงว่าอย่างไร
1. ช่าง
 2. ช้างเหมือนกัน
 3. ช้าง
 4. ส้าง
46. คำว่า “มีนตา” ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นมาตรฐานแปลว่าอย่างไร
1. หลับตา
 2. เหล่ตา
 3. กระพริบตา
 4. ลืมตา
47. คำว่า “กระบอกตา” ในภาษาไทยถิ่นมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นอีสานใช้คำว่าอย่างไร
1. กระบองตา
 2. กะบังตา
 3. กะบอกตา
 4. กระบังตา
48. เหตุใดชาวภาคอีสานจึงไม่นิยมใช้อักษรท้องถิ่นในสมัยปัจจุบัน
1. เพราะไม่มีโรงเรียนสอน
 2. เพราะไม่มีโรงพิมพ์อักษรพื้นเมือง
 3. เพราะเรียนหนังสือไทยกลางมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว
 4. ไม่มีข้อใดถูกต้อง
49. ชาวไทยภาคอีสานอ่านเขียนเรียนหนังสือโดยใช้อักษรไทยภาคกลางอย่างเป็นทางการสมัยใด
1. สมัยอยุธยาตอนปลาย
 2. สมัยรัชกาลที่ 5
 3. สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ. ศ. 2475
 4. สมัยที่มีการใช้ พ. ร. บ. ประถมศึกษา พ. ศ. 2464
50. อักษรลาวปัจจุบันปรับปรุงมาจากอักษรชนิดใด
1. อักษรโบราณของลาวเอง
 2. อักษรขอม
 3. อักษรไทยสยาม
 4. อักษรไทยน้อย

ตอนที่ 1 บทนำ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประเมินผลตนเองก่อนเรียน

- วัตถุประสงค์** เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน
- คำแนะนำ** ให้นักศึกษาอ่านคำถามที่ละเอียด และตอบคำถามที่นักศึกษาเห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องอ่านหนังสือตำราเรียน แบบประเมินผลชุดนี้ ใช้เวลา 10 นาที เสร็จแล้วจึงค่อยดูคำตอบท้ายบท
1. ทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือของภาคอีสาน ติดกับประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ถูก ผิด)
 2. ภาคอีสานของไทยเดิมขึ้นอยู่กับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
(ถูก ผิด)
 3. อาณาจักรล้านช้างกับอาณาจักรศรีสัตนาคนหุตเป็นอาณาจักรเดียวกัน (ถูก ผิด)
 4. ภาคอีสานแต่เดิมเป็นอิสระด้านการปกครองไม่เคยขึ้นกับใครทั้งสิ้น (ถูก ผิด)
 5. การขุดค้นพบแหล่งอารยธรรมบ้านเชียงเป็นหลักฐานยืนยันความเจริญของ
ภาคอีสาน (ถูก ผิด)
 6. ภาคอีสานเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์เมื่อมีการพบจารึกของเจ้าชายจิตรเสนหรือ

- พระเจ้ามเหศวรธรรมันบริเวณปากแม่น้ำมูล จังหวัดอุบลราชธานี (ถูก ผิด)
7. จารึกปากน้ำมูล 1 และ 2 ใช้ภาษาลาวโบราณ (ถูก ผิด)
8. จารึกอักษรหลังปัลลวะที่พบในภาคอีสานส่วนหนึ่งใช้ภาษามอญโบราณ (ถูก ผิด)
9. จารึกปราสาทต่าง ๆ ที่พบในดินแดนอีสานใต้ ส่วนหนึ่งเป็นอารยธรรม
ของขอมโบราณ (ถูก ผิด)
10. อักษรวิธ้อักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และ ขอมโบราณ แตกต่างกัน (ถูก ผิด)

(ดูคำเฉลยท้ายบท)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ให้นักศึกษาเข้าใจความเป็นมาของภาคอีสาน
2. ให้นักศึกษารู้จักลักษณะของตัวอักษรที่เคยใช้ในภาคอีสาน
3. ให้นักศึกษาทราบความเป็นมาของตัวอักษรที่เคยใช้ในภาคอีสาน
4. ให้นักศึกษารู้จักวิธี หรือ วิธีการประสมสระ พยัญชนะของอักษรปัลลวะ

หลังปัลลวะและขอมโบราณ พร้อมทั้งแบบอักษรต่าง ๆ ที่เคยใช้ในภาคอีสาน

2. คำโครงเรื่อง

2.1 หัวข้อเรื่อง

1. ความเป็นมาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. อักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และขอมโบราณที่เคยใช้ในภาคอีสาน
3. อักษรวิธ้ออักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และ ขอมโบราณ

2.2 แนวคิด

1. ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตกว้างใหญ่ มีเนื้อที่ 1 ใน 3 ของประเทศไทย มีประชากรประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ

ทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ติดกับภาคกลางและ ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย

ทิศตะวันตกติดกับภาคกลาง

ภาคอีสานเดิมอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรล้านช้าง หรือ ศรีสัตนาคนหุต แม้ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อาณาจักรล้านช้างจะขึ้นกับกรุงรัตนโกสินทร์แล้วก็ตาม หัวเมืองภาคอีสานก็ยังอยู่ภายใต้ การปกครองของอาณาจักรล้านช้าง เจ้าเมืองนั้น ๆ จัดการปกครองกันเองทั้งด้านการเมือง การทหาร การศึกษา อักษรที่ใช้ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ พอถึงปีก็ส่งเครื่องราชบรรณาการไปถวายแสดงถึงความจงรักภักดีครั้งหนึ่ง ครั้นเกิดศึกสงครามก็จัดทหารไปช่วยรบตามพระบรมราชโองการ

ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมเข้าเป็นสยามประเทศ ในรัชสมัยของ
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

2. ภาคอีสานเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ เมื่อค้นพบจารึกของเจ้าชายจิตรเสนหรือ
มเหศวรรมัน เจ้าแห่งเจนละ บริเวณปากแม่น้ำมูล 2 หลัก จารึกวัดจันทิก จารึกศรีเมืองแอม
จารึกถ้ำเปิดทองด้านใน จารึกถ้ำเปิดทองด้านนอก จารึกผนังถ้ำเปิดทอง จารึกวัดสุภานาราม
จารึกดอนเมืองเตย รวมเก้าหลัก

จารึกที่พบในภาคอีสานทั้งเก้าหลักนี้ จารึกด้วยอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อักษรปัล
ลวะหรืออักษรคฤนถ์ เป็นอักษรที่ใช้อยู่ในแคว้นกัญจิ รัฐทางตอนใต้ของอินเดีย สมัยราชวงศ์ปัล
ลวะ เป็นอักษรที่นักภาษาโบราณเชื่อว่าเป็นอักษรต้นแบบของอักษรที่ใช้อยู่ในหลายประเทศ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทย ประเทศพม่า ประเทศลาว และประเทศกัมพูชา

ราวพุทธศตวรรษที่ 13-14 รูปอักษรปัลลวะได้เปลี่ยนแปลงบางส่วน แต่โครงสร้าง
องค์ประกอบของเส้นอักษรส่วนใหญ่ยังมีส่วนของอักษรปัลลวะชัดเจน เรียกอักษรที่เปลี่ยน
บางส่วนนี้ว่า อักษรหลังปัลลวะ จารึกอักษรหลังปัลลวะที่พบในภาคอีสานเท่าที่มีหลักฐานมี
จำนวน 15 หลัก จารึก 15 หลักนี้ใช้ภาษาสันสกฤตปะปนภาษาเขมร 8 หลัก ภาษามอญ
โบราณ 7 หลัก

ราวพุทธศตวรรษที่ 15-19 ได้พบรูปอักษรอีกแบบหนึ่ง มีจุดเด่นของตัวอักษรอยู่ที่
ส่วนบนของตัวอักษรที่เรียกว่าศก หรือ หนามเตย ตัวอักษรที่พบนี้โครงสร้างส่วนใหญ่ยังคง
รูปแบบของตัวอักษรปัลลวะหลังปัลลวะอยู่ เรียกอักษรนี้ว่าอักษรขอมโบราณ จารึกอักษรขอม
โบราณพบกระจายอยู่ในภาคอีสานโดยเฉพาะบริเวณที่เรียกว่าอีสานใต้ที่มีปราสาทต่าง ๆ ตั้งอยู่
มากกว่า 40 หลัก

หลักฐานด้านตัวอักษรที่ปรากฏในศิลาจารึกบริเวณภาคอีสาน ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 21
เป็นต้นมา พบว่ามีรูปอักษรเพิ่มขึ้นมาอีกสองแบบได้แก่อักษรธรรมอีสานและอักษรไทยน้อย
อักษรธรรมอีสาน เป็นอักษรที่พัฒนามาจากอักษรขอมโบราณโดยผ่านอักษรธรรมล้านนาอีกที
หนึ่งอักษรธรรมเข้าสู่อาณาจักรล้านช้างมีอายุเก่าที่สุด จารึกวัดสังคโลกเทวาลัย เมืองหลวงพระ
บาง ประเทศประชาธิปไตยประชาชนลาว ตรงกับ จ.ศ. 889 หรือ พ. ศ. 2070 และจารึกวัด
สุวรรณคูหา อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย ตรงกับ พ. ศ. 2106 อักษรไทย
น้อยเป็นอักษรตระกูลไทยอันมีลายสือไทยพวนขุนรามคำแหงเป็นต้นแบบ มีรูปลักษณะคล้าย
อักษรไทยสมัยพระยาสิทธิไทย จารึกอักษรไทยน้อยเท่าที่พบที่มีอายุเก่าที่สุดคือจารึกวัดแดนเมือง
จังหวัดหนองคาย ระบุว่าจารึกเมื่อ พ. ศ. 2073

ภาคอีสานได้ทิ้งร่องรอยอารยธรรมของกลุ่มชนยุคประวัติศาสตร์ อารยธรรมยุคสัมฤทธิ์
ที่ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นอกจากนี้ ยังได้พบซากกระดูกไดโนเสาร์
รอยเท้าไดโนเสาร์อีกหลายแห่ง อันเป็นหลักฐานแสดงถึงความเป็นมาของภาคอีสานได้อย่างชัดเจน

3. อักษรปัลลวะกัฒติ อักษรหลังปัลลวะกัฒติ อักษรขอมโบราณกัฒติ เป็นอักษรที่มีอักษรวิธึ
หรือวิธีประสมสระ พยัญชนะ เป็นไปในลักษณะเดียวกัน มีการแบ่งสระ พยัญชนะ เป็นสองกลุ่ม
รูปพยัญชนะแบ่งเป็นพยัญชนะตัวเต็ม และพยัญชนะตัวเชิง พยัญชนะตัวเต็มทำหน้าที่เป็น
พยางค์หลักทำหน้าที่ได้ทั้งเป็นพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย รูปพยัญชนะตัวเชิงหรือ

พยัญชนะครึ่งตัว ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นแกนหลักของคำหรือพยางค์ต้นได้แต่ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะควบหรือซ้อนตามพยัญชนะต้นได้ รูปสระก็แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สระลอย และสระจม สระลอย เป็นสระที่สามารถออกเสียงตามลำพังได้ เหมือนมีเสียงสระและพยัญชนะผสมอยู่ในตัว นิยมเขียนคำที่เป็นภาษาบาลี และภาษาสันสกฤต สระจม เป็นรูปสระที่จะต้องประกอบเข้ากับรูปพยัญชนะโดยวางไว้ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างบนและข้างใต้ เหมือนการใช้สระไทยปัจจุบันนี้

3. เนื้อหาหัวข้อที่ 1 ความเป็นมาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ประเด็นสำคัญ สรุปไว้ในข้อที่ 1

3.2 กิจกรรมการเรียนรู้

ให้นักศึกษาอ่านหนังสือกระบวนวิชา FL 347 แล้วตอบปัญหาต่อไปนี้

- 1) ภาคอีสานมีขนาดเนื้อที่และประชากรโดยอัตราส่วนเท่าใดของประเทศไทย
- 2) แต่เดิมภาคอีสานรวมอยู่ในอาณาจักรใด
- 3) ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมเข้าเป็นสยามประเทศสมัยใด
- 4) ลักษณะภูมิประเทศของภาคอีสานเป็นเช่นไร
- 5) ซากไดโนเสาร์กิติ รอยเท้าไดโนเสาร์กิติ ที่พบในภาคอีสานแสดงถึงความเป็นมาของภูมิภาคอย่างไรแก่เรา
- 6) จากการขุดค้นในภาคอีสานพบร่องรอยอารยธรรมยุคใด

4. เนื้อหาหัวข้อที่ 2 เรื่องแบบตัวอักษรที่มีใช้ก่อนตัวอักษรธรรมและอักษรไทยน้อย

4.1 ประเด็นสำคัญ สรุปไว้ในข้อที่ 2 ข้างต้นนั้นแล้ว

4.2 กิจกรรมการเรียนรู้

ให้นักศึกษา ตอบคำถามต่อไปนี้ โดยใช้ความรู้จากหนังสือตำราเรียนกระบวนวิชา FL 347 หน้า 2-22

- 1) ภาคอีสานเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ราวพุทธศตวรรษที่เท่าใด
- 2) เจ้าชายจิตรเสน หรือ พระเจ้ามเหศวรธรรมัน ครองอาณาจักรใด
- 3) จารึกรุ่นแรก ๆ ที่พบในภาคอีสานจารึกด้วยอักษรใด
- 4) จารึกถ้ำเปิดทองอยู่ในจังหวัดใด
- 5) รูปอักษรจารึกที่พบในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13-14 จารึกด้วยอักษรแบบใด
- 6) รูปอักษรจารึกที่ให้ไว้นี้ เรียกว่าอักษรแบบใด
- 7) จารึกใบเสมาวัดโนนศิลา 1,2 ใช้ภาษาใด
- 8) พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ครองราชย์อยู่ในอาณาจักรใด
- 9) ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมาพบรูปอักษรแบบใดเพิ่มขึ้นในภาคอีสาน
- 10) วัดสุวรรณคูหาซึ่งเป็นสถานที่ ที่เคยพบจารึกอยู่ในจังหวัดใด

5. เนื้อหาหัวข้อที่ 3 อักษรวิธี อักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และขอมโบราณ

5.1 ประเด็นสำคัญ ได้สรุปไว้ในหัวข้อ 2.3 ข้างต้นแล้ว

5.2 กิจกรรมการเรียนรู้

ก. ให้นักศึกษาอ่านหนังสือตำราเรียนกระบวนวิชา FL 347 หน้า 23-27 แล้วอธิบายข้อความต่อไปนี้

1) อักษรวิธี-----

2) อักษรปัลลวะ อักษรหลังปัลลวะ อักษรขอมโบราณ-----

3) พยัญชนะตัวเต็ม พยัญชนะตัวเชิง-----

4) สระลอย สระจม-----

5) ลายเส้นอักษร ป่าอักษร สกอักษรหรือหนามเตย-----

ข. ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1) อักษรปัลลวะพัฒนามาจากอักษรแบบใด (พราหมี, เทวนาครี)

2) อักษรขอมโบราณพัฒนามาจากอักษรใด (พราหมี, ปัลลวะ)

3) คำว่า อ่านว่าอย่างไร (ยศศรี, ยศศมี)

4) คำว่า อ่านว่าอย่างไร (เยชมมา, ยสมมา)

5) คำว่า อ่านว่าอย่างไร (ลิงคนนิ, ลิงคนี)

6) คำว่า ใช้สระประเภทใด (สระจม, สระลอย)

6. การประเมินผลท้ายตอนที่ 1

ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ความเป็นมาของภาคอีสานก่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจและหวงแหนดินแดน
(ถูก, ผิด)

2. กรุงศรีสัตนาคนหุต ปัจจุบันได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
(ถูก, ผิด)

3. หลักฐานจารึกแสดงให้เห็นว่าสมัยเจนละมีความสัมพันธ์กับอาณาจักรกัมพูชา
โบราณ

(ถูก, ผิด)

4. อักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และขอมโบราณมีอักษรวิธีเหมือนอักษรไทยปัจจุบัน (ถูก, ผิด)
5. อักษรขอมหัดไม่มีความสัมพันธ์กับอักษรไทยปัจจุบันเลย (ถูก, ผิด)
6. อักษรปัลลวะและอักษรขอมโบราณที่พบในประเทศไทยจารึกด้วยภาษาสันสกฤต และภาษาขอมโบราณเท่านั้น (ถูก, ผิด)
7. ศิลปพบุรี อาจเรียกว่าศิลปขอมก็ได้ (ถูก, ผิด)
8. อักษรธรรมอีสานเป็นอักษรตระกูลเดียวกับอักษรขอมโบราณ (ถูก, ผิด)
9. อักษรไทยน้อยเป็นอักษรตระกูลเดียวกับอักษรธรรมอีสาน (ถูก, ผิด)
10. อักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และขอมโบราณมีอักษรวิธีเหมือนกัน (ถูก, ผิด)

เฉลยแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนตอนที่ 1

1. ถูก	7. ผิด
2. ผิด	8. ถูก
3. ผิด	9. ถูก
4. ผิด	10. ผิด
5. ผิด	
6. ผิด	

เฉลยกิจกรรมการเรียนรู้ข้อ 3.2

1. ภาคอีสานมีขนาดพื้นที่และประชากรประมาณหนึ่งในสามของประเทศไทย
2. แต่เดิมภาคอีสานขึ้นอยู่กับอาณาจักรล้านช้าง หรือ ศรีสัตนาคนหุต
3. ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมเป็นสยามประเทศสมัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

4. ลักษณะภูมิประเทศของภาคอีสานเป็นที่ราบสูง มีแนวเทือกเขาและแอ่งต่าง ๆ เช่น แอ่งโคราช และแอ่งสกลนคร เป็นต้น

5. ชากกระตู่ไคโนเสาร์ และรอยเท้าไคโนเสาร์ที่พบในภาคอีสานแสดงถึงความ เป็นมาอันยาวนานของภาคอีสาน

6. จากการขุดค้นในภาคอีสานพบร่องรอยอารยธรรมยุคสัมฤทธิ์ที่บ้านเชียง จังหวัด อุตรธานี

เฉลยกิจกรรมการเรียนรู้ข้อ 4.2

1. ภาคอีสานเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12
2. เจ้าชายจิตรเสนหรือ พระเจ้ามเหศวรมันปกครองอาณาจักรเจนละ
3. จารึกรุ่นแรก ๆ ที่พบในภาคอีสานจารึกด้วยอักษรปัลลวะ
4. จารึกถ้ำเปิดทองอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์

5. จารึกที่พบในพุทธศตวรรษที่ 13-14 จารึกด้วยอักษรหลังปัลลวะ
6. รูปอักษรจารึก เรียกว่าอักษรปัลลวะ
7. จารึกใบเสมาวัดโนนศิลา 1 และ 2 ใช้ภาษามอญ
8. พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ครองราชย์อาณาจักรขอมเมืองพระนคร
9. ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา ได้พบรูปอักษรไทยน้อย และอักษรธรรมในภาคอีสาน
10. จารึกวัดสุวรรณคูหา อยู่จังหวัดอุดรธานี

เฉลยกิจกรรมการเรียนรู้ข้อ 5.2 ก.

1. คำว่าอักษรวิธี หมายถึงวิธีการประกอบคำ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์
2. อักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และ ขอมโบราณ เป็นอักษรที่พัฒนาการต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจากปัลลวะ หลังปัลลวะ และขอมโบราณตามลำดับ
3. พยัญชนะตัวเต็มหมายถึง รูปพยัญชนะที่มีทรวดทรงสัณฐานครบถ้วนตามลักษณะของรูปตัวอักษรนั้น ๆ สามารถทำหน้าที่ได้ทั้งพยัญชนะต้นคำ พยัญชนะตัวสะกด พยัญชนะตัวเชิง หมายถึงรูปพยัญชนะครึ่งตัว หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพยัญชนะที่ไม่ครบสมบูรณ์เหมือนพยัญชนะตัวเต็ม พยัญชนะตัวเชิงแปลได้ว่า ตีน (เท้า) หรือเรียกว่า ห้อย หรือ เฟื้อง ก็ได้
4. สระลอย หมายถึงสระที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง ทำหน้าที่เหมือนมีทั้งสระและพยัญชนะอยู่ในตัว
5. เส้นอักษรปัลลวะ ประกอบด้วยเส้นหน้า เส้นกลาง และเส้นหลัง และส่วนบนของอักษร เส้นหน้าและเส้นหลังลากจากส่วนบนถึงฐานมีขนาดเท่ากัน เส้นกลางลากยาวลงมาแล้วโค้งมาทางส่วนหน้าของตัวอักษร ส่วนหัวของตัวอักษรยาวขึ้นไปแล้วมีเส้นขีดทำให้มีหัวโตขึ้น อักษรหลังปัลลวะ เส้นหน้า กลาง และ หลังมีความยาวเท่ากัน ส่วนหัวขีดเป็นป่าตัวอักษร อักษรขอมโบราณ เส้นหน้า เส้นกลางและเส้นหลังเท่ากัน จุดเด่นของอักษรขอมโบราณอยู่ที่ส่วนบนของตัวอักษรที่เรียกว่าศก หรือ หนามเตย ศก หรือหนามเตยมีรูปร่างต่าง ๆ เช่น ศก ดอกไม้ ศกเขา เป็นต้น อักษรปัลลวะ หลังปัลลวะ และขอมโบราณต่างกันเพียงบางตัวเท่านั้น

เฉลยกิจกรรมการเรียนรู้ข้อ 5.2 ข.

1. อักษรปัลลวะพัฒนามาจาก อักษรพราหมี
2. คำ อ่านว่า ยศศรี
3. อักษรขอมโบราณพัฒนามาจาก อักษรปัลลวะ
4. คำ อ่านว่า เย ทมมา
5. คำ อ่านว่า ลิงคนนิ
6. คำ เป็นสระลอยอ่านว่า

เฉลยคำตอบประเมินผลท้ายบท

1. ถูก
2. ถูก
3. ถูก
4. ผิด
5. ผิด
6. ผิด
7. ถูก
8. ผิด
9. ผิด
10. ถูก